Lausunto
12.9.2018

Asiantuntijapyyntö 3.9.2018, HE 92/2018 vp

Eduskunnan sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Tekijänoikeuden rajoittaminen lukemisesteisten hyväksi

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä HE 92/2018 vp tekijänoikeuslain muuttamisesta. Liitto on aikaisemmin kahdesti lausunut esitysluonnoksista opetus- ja kulttuuriministeriölle. Hallituksen esityksestä liitto toteaa seuraavaa:

1. Hallituksen esityksen yleinen tavoite *turvata kirjallisten teosten saavutettavuus* on oikea ja kannatettava. Liitto ei kuitenkaan pidä hyväksyttävänä esityksessä tehtyä rajausta tekijän *korvausoikeuden* osalta eikä ehdotettuja säännöksiä riittävinä valtuutettujen yhteisöjen *valvonnan* osalta. Ehdotetussa muodossaan lainsäädäntö ei täytä tekijänoikeuden rajoituksia koskevan *kolmen kohdan testin* vaatimuksia.

2. Korvausvelvollisuuden sitominen edunsaajalle *pysyvästi jääviin kappaleisiin* ei ole hyväksyttävä ratkaisu. Vaikka tämä muodollisesti vastaakin sääntelyn nykytilaa, se käytännössä rajaa korvausvelvollisuuden nopeasti katoamassa olevaan tapaan käyttää teoksia. Suoratoisto on jo nyt yleisin tapa käyttää saavutettavassa muodossa olevia teoksia, kuten esityksessäkin on todettu, eikä pysyvä tallentaminen (korvausvelvollisuutta rajaava ”lopullinen kulutustapahtuma”) ja pysyväluonteinen pääsy suoratoistopalveluun enää merkittävästi eroa toisistaan.

   Esitysluonnoksessa mainittu kunnallisten toimijoiden määrärahojen puute ei ole legitiimi peruste siirtää julkisten esteettömyyspalveluiden rahoitusta tekijöiden sekä kirjallisuus- ja media-alan yksityisten toimijoiden maksettavaksi. Implementoitava direktiivi ei myöskään estä korvausvelvollisuuden laajentamista tai päivittämistä nykyhetken tekniseen toimintaympäristöön.

3. Palveluja järjestävien yhteisöjen väljä määritelmä ja ehdotus näiden pelkästään omavalvontaan perustuvasta integriteetistä luovat *ilmeisen riskin* palvelujen kohdentumisesta osin myös *oikean edunsaajajoukon ulkopuolelle*. Jo valtuutetun yh-

teisön käsite on ehdotetun sääntelyrakenteen valossa harhaanjohtava, koska yhteisön asema ei sen mukaisesti perustuisi valtuutukseen, eikä toiminnan valvonnassa olisi käytettävissä valtuutuksen peruuttamista sanktiona. Ei myöskään ole hyväksyttävää, että valvonta jäisi oikeudenhaltijoiden vastuulle.

4. Koska Suomen tekijänoikeuslaissa on omaksuttu sääntelytapa, jossa *kolmen kohdan testiä* ei ole kirjattu itse lakiin, vaan testin edellytyksien toteutuminen varmistetaan tekijänoikeuslain aineellisia säännöksiä muutettaessa, punninta on tehtävä asianmukaisesti myös oikeudenhaltijan etujen näkökulmasta.

Liiton näkemyksen mukaan kolmen kohdan testi edellyttää esityksen muuttamista siten, että korvausoikeuden määritellään kohdistuvan kaikkeen ääntä tallentamalla valmistettujen kappaleiden levittämiseen, välittämiseen ja edunsaajien saataville saattamiseen ja että lakiin sisällytetään säännökset valtuutettujen yhteisöjen valvonnasta ja niiden velvoitteisiin liitettävistä sanktioista.

Medialiitto ry

Mikko Hoikka
toimialajohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenyrityksemme edistävät sananvapautta, kotimaista kulttuuria ja demokratiaa tuottamalla suomalaisille laadukkaita mediatuotteita ja -palveluja. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme lähes 700:aa yritystä, jotka työllistävät noin 20 000 henkilöä ja tuottavat 4,3 miljardin euron liikevaihdon.